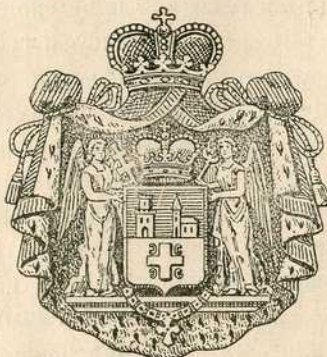

СРПСКИ СИОН

Год. VIII.

Број 12.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 22. марта 1898.

Самоубиство пред хришћанским моралом.

Написао dr. L. Karsch, превоо Ст. С. Илић.

(Наставак.)

II.

Пошто је душа — која је створена по облику и подобју Божјему и која је по својој суштини бесмртна јединица — извор човечјега живота, с тога в наш земаљски живот, сачињава једну непрекидну целину са вечним, загробним животом. Прелаз из овога земаљскога живота у вечни, обавља се једном — нама врло добро познатом појавом — коју ми *смрћу*, том ужасном и страшном речју, називамо. Смрт је заиста ужасан и грозан догађај, али само за оног човека, који — по речима Цицероним — њоме све губи. Са хришћанскога гледишта пак, смрт нам не може бити ни најмање страшна. За хришћанина смрт није ништа друго, ван подземни ходник, иза којег се сјаје светлост вечнога живота, и кроз који је дужан проћи сваки земни хаџија.

Пошто, дакле, овај земни живот наш чини једну непрекидну целину са вечношћу, коју смрт само привидно раскида, то нам се намеће питање: у каквом одношају стоји земни, при-

времени животи, према загробном, вечном животи? Ово питање морамо у кратко разјаснити, јер баш из тачног познавања одношаја овога привременога живота, према вечном животу, можемо тачно сазнати велику вредност и важност овога земнога живота.

У одношај се могу стављати две или више, само посве различне ствари, два или више стања или облика једне те исте ствари. Из овога разлога, дакле, сви они који не верују у вечни живот, не могу ни говорити о одношају међу земним и вечним животом. По њихову веровању постоји једино земни живот, о чијој се вредности и цели само у подређеном појму може говорити. И заиста, да Господ Бог није дао души нашој бесмртност — тај печат обличја Његова у нама — у самој ствари живот овај не би имао другога задатка и друге цели, ван оне, коју му је незнабожачки *Сенека* приписивао, говорећи, да се сва срећа и благо овога живота врзе једино око добра јела и пића, спавања и блудничења.* По науци ове јадне философије шта би нам друго и требало на овоме свету, ван добра залогаша и здрава стомака,

* Cibus, somnus, libido, per hunc circulum curritur.
Ер. 78.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

мирна сна и уживања телесних наслада? То је, дакле, цел овога живота, ван које му више ништа не треба. Науке и вештине само би у толико имале вредности, у колико би нам могле спремити поменута уживања и тачно послужити напред наведеној сврси живота. С тога, ако ти се желудац (стомак) поквари, или ако — због немаштине и твоје сопствене кривице — немаш чим да га заложеш; ако осетиш, да ти организам слаби од неспавања; ако усахну бујни извори блудних жеља и телесних сласти, а ти својевољно угаси луч тога јаднога живота, својом сопственом руком отерај у земљу овај и онако јадни и трошни телесни строј.

На велику жалост овакве и сличне им мисли и начела владају у данашњем друштву, које се под утицајем модерне науке развијало и развило; начела ова владају и у тео ији и у пракси код великога дела данашњег људскога поколења. Самозвана и самовољна смрт највише жртава има у оним круговима, чији се чланови по овим начелима управљају и живе.

Прави и истинити Хришћанин нити мисли, нити дела овако. Ма гако му дани јадни и чемерни били, он се пашти, да муке и патње које га сналазе јуначки и са пуно душевне храбрости поднесе; јер је уверен, да је *животи вечан* и да овај кратковремени живот са свима својим невољама и тегобама стоји у оном одношају према вечности у коме стоји почетак према свршетку, пролазна привременост према непроменљивој вечности, мучна сетва према богатој и обилној жетви.

Разумемо ли овај одношај, одмах ћемо се јасно уверити о великој вредности земнога живота и важности оних дужности, које су нам у њему поверене и о којима ћемо дужни бити некада тачна одговора давати.

Колика је, дакле, вредност земнога живота?

По искуству духовних пастира, од стотине покојника, деведесет и деветорина се само због тога највећма кају, што су своје златне дане у лудо изгубили или као што *Сенека* вели, — „или нису ништа радили; или су што друго радили, а не оно што су требали радити; или су баш зло радили.“ Када би којег од тих покајника о вредности овога живота запитали, он би нам за цело тачно и јасно умео одговорити, какву вредност има овај живот. Живот је овај врло драгоцен, јер посредством њега можемо задобити блаженство живота вечнога, —

самога Бога.

„*Пазите на време*“ — овим је речима опомињао некада св. апостол Павле Ефеске Хришћане (Ефес. 5, 16.); и те речи још и данас после пуне две хиљаде година, ништа нису изгубиле од свога значаја и важности. У ово неколико речи великога апостола, изражене су све дужности земнога живота. То јест, сваки тренут овога краткога живота, дужни смо употребити паметно и озбиљно. А живот овај употребимо тек онда паметно и озбиљно, ако у њему ударимо темељ вечнога нам живота, усавршујући се и напредујући у хришћанском смислу; ово ћемо пак само тако моћи учинити, ако живот овај удесимо по науци и упутству истог апостола, који нас учи говорећи: „*Никоме ни чим дужни не будите*“ (Римљ. 13, 8.). То јест, нека свако врши тачно све оне дужности, које има према Богу, према самоме себи и према својим ближњима. С тога је без сваке сумње најблаженији и најсрећнији онај, који при прегледу своје мучне прошлости на самртном одру, спокојно може казати: Склапам очи, а ником дужан не остајем. Дугове сам изравнао. Дужности према Богу, према себи и ближњима тачно сам испунио.

А да ли може и самоубица тако за себе рећи? Заиста не; о томе ћемо се и уверити у идућем одсеку овога чланка. Сваки је самоубица с тога најнесретнији и најјаднији човек на овоме свету. —

Б.) *Самоубиство као неморално, неприродно и кукавичко дело.*

Свака тежња слободне воље наше којој је цел, да раскине везе које човека с Богом и Његовим моралним законом спајају, јесте морално зло, грех. На против свака тежња воље наше којој је цел, да поштује поменуте везе у целости и у посебним деловима им, јесте морално добро, врлина.

Према томе, дакле, можемо поделити људе на две врсте. У прву спадају они, који поштују везе које их с Богом спајају, дакле *уважавају их и чувају*. У другу пак долазе они, који теже, да се од тих светих веза ослободе, те се с тога труде, да их на сваком кораку *вређају и обарају*. Ма каквим именима, да назовемо ова два противна правца, према томе како се они у религији, политици и животу у опште манифестују, називали ми први конзервативним,

а потпуно револуционарним, слободно-зидарским, социјалистичким, комунистичким или нихилистичким правцем, сама ствар се ништа не мења. Света је истина, да неизмењиви закони Божји имају *конзервативни* утицај, као што је и пропаст и уништење последица сваке оне тежње, која води човека путем, који се коси са вечним моралним законом.

Узевши у опште моралне везе које нас одржавају, видимо, да су оне тројаче, према томе што се и воља Божја према нама у три правца манифестује. Ми имамо моралних веза прво према Богу, после тога према самим себи и на послетку према нашим ближњима. Ове везе зову се *дужностима*, и ако ми ма и једну од ових трију дужности изигравамо, одмах чинимо морални злочин, који повлачи за собом и сходну казну. Будући пак, да самоубиство по самој својој суштини није ништа друго већ бегство или покушај бегства из овога живота, за који смо везани везама поменутих *трију дужности*, с тога је и самоубиство *морални престап у највишем степењу*, побуна против *моралнога закона* обучена у огртач глупости, кукавичлука и неверства. Шта више самоубиство је дрски нападај (атентат) на *природу човечју*.

Да се уверимо о томе.

I.

Када Бог даје живот телесној материји, то Он без сваке сумње хоће, да тај у живот приведен човек живи и то онако како Бог хоће; исто као што и ја желим кад упалим свећу, да ми светли онако и дотле, како и докле хоћу. Као што свећа није у стању да уништи своју сопствену светлост, исто тако и човек с *правног* гледишта — не може и несме лишити себе живота. Признајемо, да он то може *фактички* учинити помоћу насиља, али насиље никада није у стању прибавити правнога значаја, јер је свако насиље — рушење права.

Бог, Који је дао човеку живот, има пуно права на тај живот и Његов свети закон, Његово непобитно право мора свако поштовати. Свете и оправдане су речи закона Господња које гласе: *Не уби!*

Не уби! грмио је Бог са висине престола Својега још у прастара времена светим патријарсима исто онако, као што је то касније изговорио и на гори Синајској изабраноме народу Своме. Ову исту божанску забрану потврдио је

и Христос Господ, Својом драгоценом крвљу на Голготи. Али шта мари самоубица за Божју забрану и за глас своје савести? Та он зна врло добро шта ради и мирно се маша руком чаше, која је науњена отровом. Да је животиња он то не би учинио, али је он ето на велику жалост и несрећу човек, који носи на себи образ и обличје Божје; та он је биће обдарено слободом, и баш то најлепше право своје, које га уздиже над свим животињама, употребљава он на то, *да се диже противу Бога*.

Пре свега самоубиство је *буна* противу Бога.

Свака побуна и свака револуција већ по самој природи својој никако не може имати *правно*, добар свршетак, нити може постићи своју цел. Насиљу је заиста отворено широко поље, да убија и да пустоши колико и како год хоће, само противу *права* нема никаквога оружја, јер се оно никада уништити не може? Из тога узрока је свака побуна *неразумна*. Као што је и свака друга побуна, тако је исто и самоубиство — као побуна противу Бога — *неразумно*. Самоубица се нада, да ће постићи цел, али се љуто вара; из Божјих руку нико не утече. Истина, он може телесни живот уништити, али ово грубо и сурово насиље никако није у стању уништити божанско право над душом људском, за коју стоји написано: „*Ако живимо, Господу живимо; а ако умиремо, Господу умиремо.*“ (Римљ. 14, 8.). Самоубица тежи, да побегне испред лица Божјег, чији закон ногама гази, али заборавља, да ма куда побегао свугде се мора с Богом наћи. „Јер ако се на небо попнем, тамо си; ако ли се у ад сиђем и тамо си присутан.“ Самоубиство; то грозно и грешно дело, само је онај кадар учинити, који са свим изгуби веру у Бога и страх Божји. У даљем току ове расправе уверићемо се, да је сваком оном самоубиству, које је у мирном и разумном стању извршено, основни и главни узрок безбожништво.

Бог је дао човеку живот, да га на добро употреби. Господ Исус Христос нам овако говори: „*Човек неки од добра рода ошиде у даљњу земљу да прими себи царство, и да се врати. Дозвавши пак десет својих слуга даде им десет кеса и рече им: тргујте док се ја вратим.*“ (Лука 19, 12. и даље). Под именом човека од добра рода разуме се у овој причи Бог; под *слугама* пак разумемо се ми

луди. Главница која нам је поверена — кесе блага — јесу сви они природни и натприродни дарови, које нам је благи Бог дао, да с њима тргујемо, — т. ј. да их на добро употребимо, до Његова доласка на суд. Бог нам је, дакле наредио, да са поменутом главницом радимо, да ју умножавамо т. ј. узевши то у хришћанском смислу, да напредујемо и да се у савршавамо.

Да ли је потребно сада и говорити шта чини самоубица? Он не само да „скрива у земљу“ благо Господа свога, као онај неверни слуга еванђеоски, него што је и од тога горе и ужасније, уништавањем сопственог живота — као времена одређеног за делање и усавршавање, — сам себи затвара и прекрађује пут к напредку и усавршењу.

Самоубица не само да је бунтовник, луди и немарни слуга, него је он осим тога *себичњак*, *кукавица* и *неверник* у највишем степену.

Земни живот наш је привремени стан, у ком смо ми дужни живети, јер нас на то приморава не само закон Божји, већ и *дужности*, које нас за ближње наше везују; јер док год живимо, дужни смо живети више за друге него сами за себе. Ове мисли врло лепо изражава један песник, говорећи: „За рана сазнај, да човек који је у друштву рођен, није само свој. У друштвеном животу уживамо ми небројена добротинства, можемо ли, дакле, желети, да их уживамо бадава, као што тирани чине? — Ако хоћеш, дакле, да ти друштво добро чини, потруди се и сам свима силама својима, да га одржиш у колико само то од тебе зависи.“ — А шта чини самубица? Он и ове дужности изиграва. Да би обезбедио своје себично ја од разних животних прилика и неприлика, не осврћући се на породицу, жену, децу и остареле родитеље, којима је потпора био; на браћу, сестре и пријатеље које срамоти; напослетку и на домовину којој би још многе корисне услуге учинити могао, он се својевољно баца у наручја неприродне смрти.*

Ако је истина, да не може хладнокрвно умрети онај, који је у животу знао љубити, онда с пуним правом можемо и смемо тврдити, да је у грудима самоубице куцало, пусто, по-

дивљало, себично и недружевно срце, које је било препуњено мржњом према друштву, у коме је уживало сва добротинства; срце у самоубице било је неодлучно и слабо да на супрот стане патњама овога живота, у вртлог којих је сопственом кривицом доспело.

Када је Наполеон I. био с војском у Египту, међу војницима му је у великој мери завладало било самоубиство. Наполеон дознавши за то, јако се ражљути, те одмах изда наредбу којом би се на супрот стало овој грозној моралној болести; између осталог у томе налогу је сваки самоубица проглашен за *кукавицу* и *издајницу*. „Нека знају сви они — који хоће, да се убију, — да су јадни бегунци, који издајнички напуштају поверене им дужности.“

Ово се може применити на свакога самоубицу, припадао он ма којем друштвеном слоју. Издајнички и кукавички напушта он живот, за који га врло важне дужности везују; с тога је самоубиство грех и сваки онај, који га за врлину сматра, јавно признаје, да код њега влада потпуна збрка појмова о добру и злу.

(Наставиће се.)

Проповед о грјешном новцу

превео с њемачког Милан Поповић.

Никакав грјех на срце наше
Ох не допусти, преблаги Боже.
Средствима, која нису Ти мила
Ни наша блага да се не множе.

Шта би нам помогло велико благо,
Па шта ли добро дјелога свијета
Кад би се томе успротивила —
Преблаг Творче, -- воља Ти света

Шта је то било, благ. Хришћани, што је једног од ученика Исусових, Јуду Искариотског, навело на срамно неваљалство, на погани злочин, да постане издајником свога учитеља и Господа, свога добротвора и пријатеља. То је било претјерано самољубље, страст за новцем. *Страст за новцем*, како један апостол Господњи вели, *корјен је свега зла*; ту истину засвједочава невјерни Јуда. Он је знао, колико је непријатељима Исусовим било до тога стало, да им пане у шаке учитељ истине и врлине, и он је могао ласно у себи помислити, да би они на то потрошили неку своту новаца, да своју злу намјеру постигну. С тога им се Он понуди за оруђе и помоћника њихове пакости, и обећа им, да ће им на руку ићи, да ухвате Исуса, ако би хтјели да му из-

* Morselli управник Макаретске луднице, проучио је веома много случајева самоубиства и у своме делу „Il suicidio“, изnoseћи филозофију самоубиства тврди, да психолошка основа самоубиства није ништа друго, већ *себичњаштво* у највишем степену.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB

дајство с новцем плате. И непријатељи Исусови чувши, шта би Јуда хтио учинити, обрадоваше се, и обећаше новац дати. Кад је Јуда чуо за то, оде и вребаше прилику, како би Христа издао.

Како заслужује, да се назове онај новац, који је Јуда примио? Зацјело, заслужује да се грјешним новцем назове. Непријатељи Исусови дадоше му новац, да га у извађању грјешнога чина поткупе, а издајник узе новац, јер је хтио грјешно дјело извести. Или зар то не бијаше заиста грјешно дјело, које је Јуда учинио, јер је издао невинога, који је осим тога био још његов учитељ и пријатељ, у руке крволочних непријатеља? То је заиста било тако грјешно дјело како се само замислити може — онај су новац признали и држали грјешним, како они, који га дадоше, тако и онај, који га је примио. — Кад је Јуда увидио, на што се с тим ишло, тад се пробуди његова савјест, и сјајним му гласом пребаци његов тешки гријех. Он узе новац, који је с толиком радошћу примио, и пун страха поврати га књижевницима и старјешинама, и гласно им призна: „Ја сагријешних што издадох крв *праву*.“ А првосвештеници одговорише: „Неваља их метнути у црквену хазну, јер је узето за крв.“

Камо среће лијене да је онај грјешни новац био једини и пошљедњи, који су људи дали и узели! Али на жалост није тако. Све до дана данашњег увјек има људи, који другима новац нуде и дају, да их у извађању каквога грјешнога чина поткупе. А исто тако мало има људи, који радосно примају нуђени и дани новац, и који се тиме дају поткупити, да учине грјешни чин, који без сваке сумње чине неправду и грјех, кад само тиме могу доћи до новца. О кад то не би било тако! Али пошто је то сада тако, то опомена на грјешни новац сигурно неће бити непотребна и некорисна. С тога ћемо у данашњем часу молитве с правом озбиљношћу размишљати о грјешном новцу.

I. Које је грјешни новац?

II. Каквим треба да држимо грјешни новац?

III. Од чега се имамо с обзиром на грјешни новац чувати?

Ето то су три питања, на која треба да одговоримо.

I. *Који је новац грјешан?* — То је, благ Хришћанин питање, на које треба да одговоримо. Већ само име: грјешан новац, каже нам, који се новац под тим разумије: наиме такав, који за гријех дамо и гријехом стечемо.

Онај је новац дакле грјешан, који смо некеме за грјешан чин, који је он или већ учинио, или ће још учинити, понудили, обећали или исплатили, и којим се овај даде потплатити, да учини грјех. Тако се називље и онај грјешни новац, који су Јуди Христови непријатељи понудили и исплатили, а Јуда га је примио. Дакле зашто су му га понудили и дали? Зато, што је за 30 еребрењака имао постати издајником свога учитеља и пријатеља. И невјерни се Јуда даде том цијеном поткупити, и понуди се, да им поткаже ноћно пребивалиште Исусово. И што је био обећао учинити, то је и испунио. Он доведе оружане људе тамо ноћном обитавалишту Исусову, и пољупцем даде уговорени знак, да је то онај, кога им је ваљало ухватити. Да је то било грјешно дјело, што га је Јуда учинио, доста је извјесно. Пошто је то дјело било грјешно, зарад тога с потпуним правом називљемо онај новац, који је он за то примио, грјешним новцем. Да, он заслужује још и строжије име; он заслужује, да га назовемо крвним новцем, јер је Јуда за онај новац невино крв издао, јер је томе крив био, што је најневинији од свију људи своју крв на крсту пролио. На жалост још увијек има људи, који се даду новцем поткупити, да грјех учине. Новац, којим се они даду поткупити, да изврше грјешно дјело, и који примају као плату за већ извршено дјело, то је грјешан новац. — Тамо је неко на другог смртно замрзио, што га је увриједио, или што изгледа да онај његовој срећи на путу стоји. У непријатељу се порађа жеља: Кад би могао свога непријатеља убити! и та жеља бива све жешћа и жешћа. Свога непријатеља морам уклонити са свијета, тако се он најпошље сам у себи одлучи. Међу тим он није сам рад или не може одређени злочин извршити, или му за то треба помоћник. Он се обраћа неком човјеку, кога он већ познаје као рђавог и безбожног човјека, и обећаје му и даје оволико и оволико пара, ако убијство изврши. Ако се тај сада, попут Јуде, даде заслијепити, обећаним новцем, и прими га прије или после извршенога рђавог чина, какав је тада тај новац, који он прима? То је грјешни новац — то је крвни новац. —

Овамо обећаје неко једно другоме, да ће му оволико и оволико дати, ако он у корист његову положи лажно свједочанство пред судом, или лажну заклетву. Ако овај сада постане лажним свједоком, и положи лажну заклетву, и за то

прими обећани новац, какав је тај новац, што га он прима? Зацјело, то је грјешни новац. — Кад се једна поштена дјевојка, новцем замамљена ода неморалу, и прима за то обећању плату, какав је то тада новац, који она прима? То је грјешни новац. — Сваки новац, којим се даје неко за неки грјех поткупити или који му се за грјех исплати, називље се грјешним.

Не само такав новац, већ и сваки, који неправдом и грјехом добијамо, грјешан је. Ти украдеш некоме паре или што му драго, што ипак има барем неке вриједности; то је грјешан новац, што га крађом добијаш. Превариш некога у трговини, прескупи продајеш и прецјењујеш ствар, коју неко од тебе кунује, служиш се лажном мјером, кунеш се, да је ствар, коју продајеш добра а овамо знадеш да није; сваки талир, сваки грош, сваки фениг, који таквом преваром стечеш, грјешан је. — Тутор си дјече без оца, заклео си се, да ћеш вјерно руководити имањем њиховим, а међу тим овђе или онђе вараш и умијеш се лажним рачуном користити; то је грјешан новац који на тај начин стичеш. Примиш се некога посла, и обећајеш, да ћеш га поштено свршити, али га не свршиш, а захтјеваш да ти се плати, као да си га поштено свршио; то је грјешан новац, који тиме заслужујеш. — Радиш код некога у надници, али си лијен и тром код тог посла; у надници, коју примаш, има исто толико грјешнога новца колико год си код посла пропустио. Најмио си се код господара као слуга, и обвезао си се, да ћеш добро и вјерно служити. Ако си сада некористан и рђав слуга ако у својој служби не користиш толико колико би могао и требао, ако шта више своме господару штету наносиш — квар чиниш; зар се не налази у тој плаћи, коју примаш, грјешна новца. О зацјело у њој има грјешнога новца. Ако се неко налази у забуну и скученим околностима, те потребује твоје помоћи. Он прибјегава теби, и моли те, да му помогнеш. Ти се рјешиш, да му испуниш молбу, али ти је добро дошла његова садашња невоља, да му на повце позајмљене удариш велике камате; заиста ми вјеруј, да је све оно што му више узмеш него што је право и поштено и из љубави, грјешан новац. Неко је постао твојим дужником. Он би драге воље у одређено вријеме свој дуг платио, али га је несретан случај задесио, кад се ни надао није, и њему је готово немогуће, платити ти у одређено вријеме. Он те моли да се на њег сми-

лујеш, те да га причекаш за кратко вријеме. Али сво његово мољакање не може твоје срце умекшати, ти се строго држиш оног што си рекао, и дотле не мирујеш, док ти и пошљедњи фениг не исплати, ма да не би никакве штете претрпио, кад би ти дуг послје некога времена платио. Заиста ми вјеруј, ако је твој дужник ушљед твоје строгости досепо у забуну и нужду, од које си га заиста ласно могао сачувати, тиме постаје новац, које си могао у осталом са свим правом тражити, грјешним новцем. — Тако благ. Хришћани, тако је свугдје и увијек, да је сав с неправдом и грјехом стечени новац грјешан!

II. Ја мислим, да ће ово, што сам казао, бити довољно, да вас научи, које је грјешни новац. Сад је на реду друго питање, на које треба да одговоримо: *За какав треба да држимо грјешни новац.* Прави је одговор на то питање: грјешни је новац сраман и поган, и уједно најшкодљивији новац.

Гријешач је новац сраман и поган. То је заиста грјех, који нас као људе и као Хришћане срамоти и погрђује. Разум и савјест не одобравају и забрањују оно, што је неправда и грјех, За човјека је заиста недостојно, кад ради против својега разума и своје савјести, и чини, што је неправда и грјех. — Као Хришћани ми смо обвезани, да се чисти од грјеха сачувамо. Ако се грјехом окаљамо, тиме заиста погрђујемо високо хришћанско достојанство. — Ако нас грјех срамоти, онда је заиста сав грјехом стечени новац сраман. — Ако је грјешни новац сраман, зар га смијемо љубити и осјећати задовољство и радост у њему? Не, сваки грјешни новац заслужује, да га се гнушамо и да га мрзимо, и наше гнушање и мржња не може доста велика бити. И сами непријатељи Христови, и ако су драговољно и с радошћу дали новац, да им Јуда изда Исуса, ипак они су тај новац сматрали за сраман и поган. Кад је Јуда пун кајања за своју издају, натраг донио примљени новац, и у храм га бацио, тада му рекоше они: „Не ваља га метнути у црквену хазну, јер је узето за крв“. Колико би више требало нама као Хришћанима сваки грјешни новац сматрати срамним и поганим!

Али грјешан је новац и најшкодљивији. Додуше многи мисле: новац је новац, он нам користи, стекли га на правди или неправди. Но, зар би требало да тако мислимо? Додуше по спољашњости нема никакве разлике између новца,

који се на правди, и новца, који се на неправди стече. Један се може исто тако добро потрошити као и други, и њиме можемо побољшати своје земаљско благостање. Може се; но хоће ли исти благослов бити на грјешном новцу, као и на оном, који се на правди стече? Не, зацјело не. Проклетство и клетва почивају на грјешном новцу, и из стопе у стопу иду за њим. Како нам то јасно показује историја Јуде издајника? Како се могао радовати, кад су му понудили и исплатили 30 сребрењака! Ипак како је брзо иза његове радости дошла бол и патња! Тек што је зло дјело извршио, тада се пробуди његова савјест, и грјех му тешко на срце паде. Грижа га је савјести гонила, да од себе баца примљени грјешни новац, и да, у колико је могуће, ублажи злочесте последице свога злога чина. Кад му није на тај начин испало за руком и кад му старјешине и првоосвештеници рекоше: Шта нас се тиче? тад се његов душевни страх преобратио у очајање. Он је самоубијством учинио крај своме паћеничком животу, чак у смртноме му часу грјешни новац на души гораше. О кад би ми у том жалосном примјеру видјели клетву грјеха! Онај, који добије грјешан новац, може се један тренутак радовати, и њиме побољшати своје земаљско благостање; шта су оне радости према боловима, који за тим иду! Шта врједи добит земаљске среће живота према бољим и вишим добрима, којих нас грјешни новац лишава? Спокојство савјести и свјест Божје похвале, то су заиста човјечија најбоља и највећа добра. Њих нас лишава грјешни новац. Он и на самртном часу гори на души. И тешко ономе, ко је себи присвојио грјешан новац, у ономе часу, кад нас сав новац и сво добро оставља! Тешко ономе, кад оде у вјечност, која праведно сваком по заслуги плаћа. Шта помаже човјеку, ако и цио свјет придобије, али својој бесмртној души нашкоди. Као год што је истина: „да је грјех пропаст људи,“ исто тако је и истина и зацјело је тако, да је грјешан новац пропаст људи.

III. Пошто смо видјели, да је грјешан новац сраман, поган и шткодљив, још нам преостаје, да одговоримо и на треће и пошљедње питање: *Од чега се имамо чувати с обзиром на грјешни новац?*

Једном рјечју не нудимо и не дајемо никад никоме грјешан новац, и не помажимо му, да до њега дође. Новац има у очима већег дјела људи врло високу врједност и жестоко их примамљује и дражи и тако их лако зашљенљује. Додуше

многи се не би криво заклео, или многи не би био убица или други злочинац, кад му не би нико новац понудио и дао, да таквим постане. И Јуда не би постао издајником свога Господа, учитеља и пријатеља, да га није сјај сребрењака заслијенио и завео, које му понудише и даше, да таквим постане. Зар се и онај не сматра учесником туђега грјеха, који новцем другог завее, да чини грјех? Зар он не товари тиме кривицу на своју душу? Зацјело, зацјело, то он чини. Чак и земаљски судци с правом осуђују, да заводитељ неког злога дјела учествује у кривњи злочинца, и да према томе казну заслужује. Друкчије не може бити ни по осуди највишега и најправеднијега судије, по осуди Божјој. Заведеш ли неког новцем, да се криво закуне, или да заклетву прекрши, сам си у очима Божјим онај, који се криво заклео. Ако си некога новцем подмитио, да учини убијство, у очима си Божјим убица, и ако се нијеси код убијства ни руком дотакао. Тако је свугдје, ма на који му драго начин неко другог завее обећаним или даним новцем. У свима су случајевима двојица који грјеше, како онај који на грјешно дјело наводи, тако и онај, који га доиста чини. Обојица носе кривицу због почињеног грјеха; обојица су заслужили казну и обојица ће претрпити казну. — Такав је случај и онда, кад неко некоме помогне, да се докона грјешнога новца; кад га у изваћању грјеха, којим се новац добија, подстиче и дражи на превару, на крађу, на кривоклетву, кад га у том руководи и напућује, или му је при том на руци. — О, нека се сваки чува, да не натовари на другог и на себе самог кривицу! да не унесрећи и да не навуче на другог и на себе самога казну!

Нека се сваки чува, да не прими грјешан новац, или да га ма на који му драго начин присвоји. Могло би се догодити, да ти зао човјек новац понуди, с којим би те рад био подмитити за оруђе и помагача његове пакости. Па било то не знам колико, макар биле стотине и хиљаде, које би ти он радо дао, кад би зло дјело учинио; а помишљај на то, да је грјешан новац сраман и шткодљив и е тога га не примај, него са србном и презрењем одби од себе кушача, и реци му, као што је Исус једном рекао кушачу: Кини ми се сотоно с очију! — Могло би се догодити, да ти се врло повољна прилика пружи, кад би могао себи грјешан новац присвојити, кад би могао извести тајну превару и

тајну крађу учинити, да ти нико не би могао у траг ући. О помишљај на проклетство и клевету, која и у времену и у вјечности почива на сваком грјешном новцу, и презри сваки добитак, био он не знам како велик, који би могао себи грјехом добити. — О благо свакоме, у кога су чисте руке од свега грјешнога новца! Може бити да он нема земаљских добара, да живи шта више у сиромаштву и нужди; ипак он има оно што је најдраже и најдрагоцјеније од свих добара, добру савјест и похвалу Божју. Свијет ће проћи са својом радошћу и красотом; ко чини вољу Божју, тај је вјечан.

Напоследку нека се сваки чува, да не задржи једном примљени и стечени новац. — Могло би бити, да је неко међу вама у прошлим данима свога живота био доста зашљепљен и несавјестан да прими грјешан новац и да га код себе задржи. Да бог да, да тако шта нико од вас не учини! Али ако се то догодило, зар би он то смио мирно код себе задржати и наслађивати се тиме? Не, то не смије ни за живу главу учинити. У кога је грјешни новац, и ко га мирно код себе задржи, тај се заиста још не каје, што га је себи присвојио, и такав се не може надати да ће му Бог опростити. Враћање примљеног и стеченог грјешног новца јесте први доказ искреног озбиљног, кајања, први корак к поправљању, а уједно у исто доба, к получењу опроштаја од Бога. И Јуда, чим му се савјест пробудила, окануо се примљеног грјешнога новца и тиме је јасно доказао да се каје, што је зло учинио и невину крв издао. — Нека размишља сваки о том, да ли има, може бити, у својим рукама неправдом и грјехом стеченога новца. Ако нађеш код тог истраживања, и ако ти савјест каже, да међу твојим новцем има грјешнога новца — било много или мало — не задржи га ни једнога дана даље у својим рукама, већ се пожури, колико игда можеш да га се курталишеш. Што на неправди имаш, подај натраг ономе, коме с правом припада. Ако је немогуће, да му сам повратиш јер је може бити већ умро, подај његовим наслѣдницима. Ако и то не можеш, подај сиромасима. Задржати га не смијеш ни на који начин. Заиста вјеруј, докле је грјешни новац међу твојим новцима, све дотле не може на теби бити задовољство и благослов Божји. С тога, ко има уши, нек чује озбиљан позив.

Ах тешко ли је оном
Ко с' грјешним новцем брати
А неће оном — чији је —
Поштено да врати.

Одговор на питања из пастирске праксе.

Реферат јереја Светозара Грубача.

IX.

„*Je ли оправдано ако свештеник, одмах после помазивања св. миром, сврши на десету и „шмовеније“, јер је тај чин у требнику опшустом одељен и јер тамо изреком пише: и во осмый день пакн приносятъ его въ церковь, во еже шмыти?“*

Када се акт „шмовенија“ појавио у хришћанској цркви није познато, али већ у IV. и V. веку имаде му трага. У то време, као што је познато, морали су новопросвећени носити кроз седам дана белу одећу, коју су на крштењу добили, за знак, да су у тајни св. миропомазања постали учасници седам дарова св. Духа.¹ Осмога дана долазили би у храм и свештеник је свлачио с њих белу одећу.² Тек у VIII. веку спомиње се *молитва на шмовеније*.³ У X. XIII. и XIV. веку „*чино-последовање шмовенија*“ добија кадкад шири кадкад краћи вид. *Симеон Солунски* (XV. в.) каже: „А после седмога дана дужан је (новокрштени) доћи у храм к свештенику и од њега получити „шмовеније“: свештеник с молитвама омива га губом и водом на оним местима главе и руку, где је био помазан св. миром“.⁴ У XVI веку има поред дуље и краћа редакција тога чина а у XVII. веку одговара, обзиром на састави поредак, савременој пракси.

Већ у XVI. веку, како *Гоар*⁵ каже, зна се позитивно да се је акт „шмовенија“ свршаво *заједно са крштењем, односно, миропомазањем*, па за то, већим делом, само то „*чино-последовање*“ није имало пред собом никаквог устава. У једном пак рукописном требнику из XVII. века нађена је овака примедба: „*Ище вѣдетъ сватое миро шмыти въ тоже время (тот часъ по крещеніи), — и тогда начало . . . царю небесный . . . не глаголемъ*“.⁶ Сличну примедбу налазимо у свима требницима изданима 1639 године.⁷

¹ Goar: *Еухолог.* pag. 305.

² Августин: *Homil. CLXXII.*; Augusti: *Denkwürdigkeiten.* Band VII. S. 301.; Binterim: *Denkwürdigkeiten* Band I. Theil 1. S. 160.—161.

³ Goar: *Еухол.* pag. 304.

⁴ *De sacramentis* Cap. LXVIII.; Пис отц. и учит. относ. къ истоук. богослуж. Т. II., стр. 74—75.

⁵ Goar: *Еухол.* pag. 303.—304.

⁶ Требн. ркп. Солов библи. № 1098. л. 26 об.

⁷ Филаретъ (іером.) Опытъ слич. чиноп. по кн. изд. при перв. пяти патр. М. 1875 г. стр. 33.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Ово су утврђени и признати историјски податци о чину „*ωμωνενια*“, који су предходили данашњој пракси. Па кад то знамо, можемо сасма поуздано прихватити и оно, што знаменити руски пасторалисте кажу: „Данас свршује се „*ωμωνενια*“ *непосредно после мирошмазања*, из наклоности према родитељима, да се неутруђују и неоптерећују поновним обраћањем к свештенику“.⁸

⁸ С. В. Булгаковъ: *Практ. рук. къ соверш. богослуж. прав. церк.* стр. 107.; А. Ф. Хоинацкый: *Практ. рук. д. свящ. при совер. св. таин.* Отд. III. § 17. стр. 50.

Дочек и устоличење

Будимскога епископа високопреосвештенога господина Лукијана Богдановића.

Усхићеном радошћу, хитим да вам саопћим, славу свечаног дочека и устоличења нашега високопреосвештенога господина епископа *Лукијана Богдановића*.

Одушевљење, којим је Његово Високопреосвештенство, на целоме путу своје од Будимпеште до Сентандреје дочекивано било је израз дубокога поштовања не само народа српског, него и иновераца.

Стигав Његово Високопреосвештенство из Ср. Карловаца у Будимпешту око 1 сахата после подне, 14. (26) марта о. г. на централну жељезничку станицу, дочекано је било, од православне српске црквене општине Будимске и Пештанске; и ту од председника истих општина најискреније поздрављено. При овоме дочеку учествовала је и омладина Текелијинога Завода и певачког друштва „Слоге“.

Одавде се одмах Његово Високопреосвештенство кренуло на своји дворски колич, пратено изасланицима поменутих општина и омладином, у Сентандреју.

На овоме путу свечано изиђоше пред Његово Високопреосвештенство сва она места, која у близини пута овога леже; као: Чилагхеђ, Бекашмеђер, Калаз, Помаз и Чобанац.

Код првога места Чилагхеђ, где сами Будимпештански виши државни и варонски чиновници своје станове имају, најсвечаније дочекан је био високопреосвештени господин епископ од срезког солгабирова и многих чиновника.

У Бекашмеђеру дочекано је било Његово Високопреосвештенство од римокатоличкога пароха, и од политичке општине са местним поглаварством, под вођством бележника.

У Калазу, при улазку у село уз брујање звона, пуцњаву прангија и пратњу бандеријума, изађоше на сусрет Његово Високопреосвештенству: српска православна црквена општина, под вођством председника јој пароха, римокат парох, местно политичко поглаварство, под вођством свога бележника, школска деца са учитељем, и цело село, без разлике вере и народности.

Овде на сред села, код св. крста, приступила је Његово Високопреосвештенству, правосл. срп. цркв. општина Помашка и Чобаначка, под вођством дотичних пароха; — римокат. пароси: Помашки и Чобаначки; политично поглаварство из Помаза и Чобанца, под вођством својих бележника, и силни народ, без разлике вере и народности из ових места.

Све ове корпорације, почињући од Бекашмеђера, свака засебно, поздравиле Његово Високопреосвештенство, са најискренијом добродошлицом. А Његово Високопреосвештенство, све ове поздраве, сваки засебно са очинским благовољењем благоизволело је примити и најтоплије им се захвалити.

У свима горепоменутих селима куће билају са заставама искићене, звона са свију цркава — без разлике вероисповеди — звониле, и прангије са свију страна непрекидно пуцаше.

И пошто се пратњи овој из Будимпеште, прикључиле пратње и из поменутих пет села, то каруцама и другим колима броја се није знало.

Сад долази Сентандреја.

Долазак Његово Високопреосвештенства на Сентандрејски хатар, био је објављен са пуцњавом прангија и брујањем свију звона Сентандрејских.

Овде на хатару Сентандрејском, буде Његово Високопреосвештенство од правосл. срп. црквене општине Сентандрејске, под вођством г. Николе Кречаревића, потпредседника јој, и од вароши Сентандрејске, под вођством г. Евгена Думче градоначеника, дочекано и са лепим и родољубивим беседама поздрављено. У овоме изасланству учествовао је и варошки капетан г. Ст. Максимовић, који је најтачнији ред свугде одржавао.

Његово Високопреосвештенство, у лепом говору своје, ујамчавајући благовољење своје и према срп. правосл. цркв. општини Сентандрејској, и према укупном грађанству ове вароши, на срдачном овом дочеку благоизво-

дцло је своју најтоплију благодарност изразити.

Ове две велике корпорације, изашле су пред Његово Високопреосвештенство са 20 каруца, и са бандеријумом од неких 30 јахача.

Сад се Његово Високопреосвештенство у недогледној пратњи кренуло у сами град Сентандреју.

Нема овде ни једне куће — куда је Његово Високопреосвештенство пролазило — на којој се данас застава не вије, нити има прозора без китњастог цвећа; нити има кога, који би свој дневни посао радио. Цела варош, без разлике вере и народности, данас светкује славу дочека српскога православнога епископа *Лукијана*.

Четири дивна славолука, — што још до данас никада у Сентандрији било није — казују славу данашњега дана. Прангије пуцају, са свију страна; звона брује са свију храмова, а побожан народ врви архијерејском двору и саборној цркви.

Свештеници 23. на броју, — у свештеним одежама, местно цркв. певачко друштво, школски ђаци са рипидама и чираци, и мноштво народа, чекају Архијереја свога, на капији, при улазку у Архијерејски двор.

Долазећи Архијереј, са свију страна поздрављан, од многобројнога народа, са бурним усклицима „Живио“, силази се са кола, благосиља на све стране искушљени народ, облачи се у манторос, панакамилавку и мандију, узима у св. десницу часни крст а у леву руку архијерејски жезао, под „небом“, праћен свештенством и многобројним народом, уз појање Духовскога тропара, кога је свештенство и местно црквено певачко друштво појало, улази у свету цркву. Овде се топло Богу моли, целива св. иконе, улази у св. олтар, целива развијено св. антиминос и св. еванђеље, облачи се у омофор, меће на главу митру и са архијерејским жезлом заузима архијерејски престол.

По ступању на архијерејски престол, пречастни господин Георгије Марјановић, синђел и конзисторијални бележник, чита Патријарашку грамату, јасно и разумљиво са таквим одушевљењем, да је грамата ова, свакога најпријатније у срце дирнула.

После прочитане грамате, отпочело је Благодаренење, при којем се многољетствовало: Његово ц. и кр. Апост. Величанству нашем пре-

милостивом краљу *Францу Јосифу I.* Његовој Светости преузвишеном господину патријарху српском *Георгију I.* Његову Високопреосвештенству господину епископу Будимском *Лукијану*, и православном народу.

Када се појало „многаја љета“ Његову Високопреосвештенству, онда му је сво свештенство целивало свету архијерејску десницу.

После по други пут отпојаног „многаја љета“ Његову Високопреосвештенству, изишао је на среду Корнелије Чупић, парох Сентандрејски, и поздравео је Његово Високопреосвештенство са овом добродошлицом: „Високопреосвештени и Свети Владико наш! Најтоплије благодарећи свевршњем промислу Божијем, што нам је у високој, и општељубљеној особи Архијерејства Твога, доброга архипастира, ревностнога и трудољубивога прејемника светих апостола и светог Саве подарио, са усхићеном радошћу поздрављамо Те данас, свети Владико наш, на овоме архијерејском престолу бсгохраниме епархије Будимске у светој овој епископској цркви;

јер, са овога узвишенога архијерејскога престола Твојих славних предака сејаћеш Ти од данас, свети Владико наш, у срца, толико хиљада вернооданог духовнога стада Твога, све хришћанске врлине;

јер, са овога архијерејскога престола, утврђиваћеш Ти, свети Владико наш, од данас, у срцима нашим, свето нам и мило Православље;

јер, са овога архијерејскога престола, сијаће од данас и опет, као јарко сунце, слава и величина православне српске цркве наше и просвете српске, и у овим удаљеним крајевима Српства и Православља.

Па свемогући Бог, Који нам Те је подарио, нека Ти буде, свети Владико наш, у извршивању ових светих и великих Апостолских дела, на сваком кораку, драгоценог за нас живота Твога, увек у помоћи; подаривши Ти, дуга и предуга сретна живота, за који ћемо сви ми, наше најтоплије молитве, пред престоље свемогућег Бога, до краја живота нашега слати. И у то име кличемо: Добро нам дошао свети Владико наш!“

После овога поздрава, благоизволио је високопреосвештени господин епископ поздравити Епархију Будимску, и најтоплију захвалност своју изразити како присутном свештенству, тако и народу, на саучешћу у његовој овој

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.SR

радости, наглашавајући уједно, да он није стран у овој дијецези, јер се и његова оца колевка заљубала у овој дијецези, у Барањи; даље, међу осталим рекао је: да епископско достојанство не сматра само за одликовање и част, без икакве дужности и обвезе, већ га сматра, као нову службу, у којој ће боље моћи служити Богу, служити Његовој светој цркви, служити милом роду српском, а при том бити веран и одан Његову Величанству краљу нашем *Францу Јосифу I.* и драгој нам отачбини Угарској; да ће му прва брига бити, да што пре обиђе епархију своју; да испита узроке, због којих пропадамо, па да онда може пронаћи и средства и лека, да се зло уклони и народ, црква и школа од пропасти сачува. Даље, нарочито ставља на срце присутним вернима, од праотаца наслеђену веру православу, као најдрагоценији аманет, јер нам је, вели, она сачувала народну нашу индивидуалност; да будемо свагда верни и одани синови цркве наше; да пригрлимо својски и одржавамо свете установе њезине, да чувамо обичаје; да негујемо, да не умукне леши наш матерњи језик српски; да чувамо народне школе, те чуваре народне индивидуалности и народне просвете; да будемо свагда верни и одани, као што су и наши предци били, према нашем узвишеноме и витешкоме Владару и краљу *Францу Јосифу I.*, да имамо неограњену љубав, према драгој отачбини нашој Угарској; да се покоравимо властима и земаљским законима, и да негујемо братску љубав и слогу са свима народностима и вероисповестима, као равноправним синовима миле нам домовине.

Таким узвишеним и родољубивим речима поздравио је наш општељубљени нови архипастир у Богу сакупљене верне своје уз бурно и одушевљено клицање „Живио“.

После овога, узевши Његово Високопреосвештенство и опет на себе мандију и панакамилавку, са архијерејским жезлом у левој руци, пошао је из св. цркве у своје архијерејске дворе, праћен од свештенства и многобројнога народа, где је по претходно утврђеном програму, разних корпорација поздраве и честитке, а по следећем реду, примити благоизволио: 1.) правосл. свештенство; 2.) римокат. свештенство; 3.) епархијску управу Будимску; 4.) војнички сталеж; 5.) кр. срезки суд; 6.)

солгабировско звање; 7.) кр. порезно звање; 8.) заступништво града Сентандреје; 9.) правосл. црквене општине (Сентандрејску, Будимску, Пештанску, Калашку, Помашку, Чобаначку, Бурску и Ловранску); 10.) местну римокат. црквену општину; 11.) Еванг. реформ. црквену општину местну; 12.) местну јеврејску црквену општину; 13.) местно ватрогасно друштво; 14.) разне овдашње Задруге и најпосле 15.) више одличних поштоватеља Његова Високопреосвештенства.

После свршених поздрава, био је у архијерејском двору ладан Buffet, при коме су пале многе лепе и родољубиве здравице, Његову Високопреосвештенству, које су од местног певачког црквеног друштва са многаја љета попраћене биле.

И овим се завршила лепа ова светковина, која ће епархији Будимској остати за увек у најлепшој успомени и пријатном сећању.

Дана 15. (27.) марта о. г.; у недељу, сутра дан по доласку своје у дијецезу, благоизводело је Његово Високопреосвештенство служити св. литургију у саборној цркви Сентандрејској уз саслужбу осам свештеника и једнога ђакона.

Црква је била дунком пуна народа, јер се још дан пре доласка новог нам епископа сазнало, да ће високопреосвештени господин епископ наш *Лукијан* литургисати, те је и много епархиота остало, да у тој служби архијерејској учествују и уживају.

Завршујући ове ретке, не можемо пропустити, а да Његову Високопреосвештенству наше признање већ и на досадањем раду његову, који је прави благослов Божји за ову Епархију, јавно не изразимо. Јер, у сваком јавноме раду, па тако и у јавноме раду Његова Високопреосвештенства, било је доста тешких дана искушења, за унапређење ове епархије. Али све те тешкоће, Његово Високопреосвештенство, са челичном вољом својом, дубоким знањем и познавањем ствари, свестраним искуством својим, правом оданомшћу према свему ономе, што је племенито и узвишено мудро је и досад отклонити знало.

Па за сва та и досада учињена племенита дела, најтоплије и овом приликом благодарити му, од срца желимо, да ова Епархија под мудрог управом Његова Високопреосвештенства, врхунац славе и величине своје по-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

стигне, кличући му: Живио наш Високопреосвештени Владика *Лукијан* дуго и сретно, на дику и понос светог православа и народа Српског!

Још ми је забележити, да је Његово Високопреосвештенство благоизводело подарити нашој саборној цркви 100, а овдашњој сиротињи 200 фор. Нека је сретан почетак његових добрих дела!

У *Сентандреји*, 18. (30.) марта 1898.

К. Ч.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Одбор Патријарашке Конференције) завршио је 14. (26.) марта о. г. своја саветовања и преговоре са одлуком, да се ради реферисања о успеху истих сазова Патријарашка Конференција. Саветовања одбора ради поверљиве природе њихове неће се износити на јавност.

(Радња Архидијезалних Епархијских власти)
II. *Конзисторија*, у седници својој од 26. фебруара т. г. под председништвом Његове Светости патријарха, преузв. господина *Георгија Бранковића*, решила је, осим осталих, и ове предмете: Известиће се свештеници и свештеничке удовице, које су молиле припомоћ код кр. зем. владе из земаљскога приноса, одређенога земаљским прорачуном у сврхе српске православне цркве, да су припомоћ добили или да им је молба одбијена. За г. 1897. подељено свештеницима у Архидијезези припомоћи 750 фор. (свакоме 50 фор.), а свештеничким удовицама 470 фор. свакој са 30 фор.; дочим су молбе осморице свештеника и 23 удовице свештеничке одбијене. — По одредби кр. зем. владе одела за богоштовје и наставу спровешће се у односне матице одређени додатци — Свештеничка удовица *Ј. М. у С.* известиће се, да је Саборски Одбор молбу њезину, ради поделења припомоћи из свештеничко-удовичког мировинског фонда, одбио с разлога, што пок. јереј *Ј. М.* није удовољио плаћеним обвезама према архидијезезалном свештеничко-удовичко-сиротињском фонду, и што је још г. 1882. престао бити чланом тога фонда. — Узет је на повољно знање извештај протојереја *Уроша Ђурића* катихете на Винковачкој гимназији о успеху у науци вере и похвалном владању тамошњих ученика православне вероисповести у I. течају 1897/8 школске године. — К избору пароха у Ст. Бановцима припуштено је од 6 компетентата њих 4. — Решено је расписати стечај на

упражњене парохије у Белом Брду, Моровићу и Острову. — Решени су многи спорови у погледу црквених столова, а донесене су 4 бракоразводне пресуде, све четири гласеће на развод брака.

(Саборски Одбор) у седницама својима, држаним од 9. до 12. марта о. г. (21—24.), решио је осим осталих, и ове предмете: — За време издања епископско-фондовске резиденције Будимске одлучио је Саборски Одбор у г. 1896., да се иста резиденција, заједно са целим земљиштем, има као власност неприкосновенога фонда грунтовно укњижити дати, а право служности у корист Будимске епископије за први сират епископске палате да се има грунтовно спровести, те је у ту сврху одређено, да дотични уговор тадашњи епископ Будимски блаженонок. *Јеремија Мађаревић*, у колико би на те услове пристао, у име Будимске епископије потпише. Но пошто је исти епископ међутим оболео а накратко затим и преминуо, то је изведење ове одлуке до попуњења исте епископије остало неизвршено. Пошто је пак сада иста епископија правилно попуњена, то је садашњи епископ позван на изравњење односно потпис уговора, на кад то буде извршено, онда ће се сходни кораци учинити код Његова Величанства у погледу извршенога издања као и у погледу односнога уговора. — Услед захтева преузв. министра председника, да му се закључни рачуни за г. 1897. поднесу, одговорено му је, да у смислу Саборскога Устројства ти рачуни пре свега иду на финалисање Сабору, па тек од Сабора министру. — Исто тако у погледу захтева ради прорачуна српских народно-црквених фондова, заклада и манастира за г. 1897. и 98. одговорено је преузв. министру председнику, да Саборски Одбор од свога још пређе у томе погледу обележенога становишта не може никако отступити, пошто се само они прорачуни подносе, у смислу Саборскога Устројства, који су Сабором установљени, а поред тога прорачун од г. 1897. поднесен је већ и Сабору на расправу, који је у своме делокругу надлежан, да у погледу даљег поднашања тога прорачуна сходно расположење учини. — Услед извештаја епархијског административног одбора Темишварскога у погледу оних прихода залишне сесије у Вел. Сент Миклушу, који су приходи, за време деобе парнице са Романима у Темишварски епархијски фонд уношени, обзиром на то, што се исти епархијски фонд као *bonae fidei* поседник за то време сматра, одлучио је Саборски Одбор, да од своје првашње одлуке, којом је рачуне о тим приходима као и унашање истих прихода у народно-црквену фондовску благајну захтевао, одустане, те је у том погледу и

на захтев министра председника сходан одговор дао. — Дозначена је припомоћ од парохије Јаменске оцелпљеној црквеној општини у Рајевом Селу ради крејрања и издржавања нове парохије. — Обустављено је издавање стипендија онима препарандима у Сомбору, који су због демонстрација против професора Радића, осуђени. — Поводом представке коњвисторије Бачке и Горњо-Карловачке, да се кр. решкриптом од 1868. зајамчено право свештеничких удовица на ужитак $\frac{1}{2}$ прихода парохијских после смрти њихових мужева и даље у крепости одржи, одлучно је Саборски Одбор не удовољити, пошто је мировинска уредба у живот ступила и у погледу том наредба већ издана. — Услед извештаја управе епархије румунске у Карансебешу у погледу намереног иступања православних Румуна у Омољници из опсега епископске Митрополије Карловачке, као и услед молбе Румуна Омољичких, да се потребна у том погледу деоба пред деобном комисијом расправи, решено је, горњој представци места не дати, пошто оваква ствар сада не спада више пред деобну комисију. — Услед молбе управе манастира Ораховице ради припомоћи за оправку манастирске цркве и здања, као и здања на селишту, изаслано је поверенство, да ствље тога манастира подробно извиди и нарочито у погледу стања цркве и манастирске зграде извештај поднесе, а изречено је уједно и то, да се припомоћ ради оправке здања на селишту никако поделити не може. — Архидијецезални административни одбор поднео је молбу и предлог како би се пчеларство у манастирима унапредило, те да се ради тога један путујући учитељ за сремске манастире одреди, који би у корист рационалног пчеларења радио, те је одлучено, о томе позвати управе манастирске на претходно изјасњење. — Пошто је стручњачка комисија извидела ствар изиђивања другог спрата над садашњим здањем, где се налазе канцеларијске просторије, те своје мњење дала у том правцу, да би подизање другог спрата са великим трошком спојено било, а не би се могле такве просторије добити, које би потребне биле и за заседање Сабора, то је Саборски Одбор од своје првашње намере одустао, и решио, да се један засебан „Народни Дом“ на земљишту клирикалнога фонда, где се од Ј. и П. Станковића купљене куће налазе, сагради, у којем би не само канцеларијске просторије, него и саборница смештена била. У ту сврху изаслано је једно поверенство ради сачињења грађевинскога програма, а уједно и наређено, да се на основу тога програма, у своје време, стечај расписе за стручне планове тако, да се ти планови имају најдаље до 1. септем-

бра т. г. поднети, а уједно је одређена и награда и то за онај план који буде примљен 800 фор., а за други од најбољих планова 400 фор. — Решено је и зидање епископске резиденције у Новоме Саду, те је наређено, да се грађевински програм у споразуму са епископом Бачким сачини и овамо поднесе, а награда за планове, који се по расписаном стечају такођер до 1. септембра имају поднети, одређена је за план који буде примљен 600 ф., а за други најбољи после овога 300 фор. — Новоме епископу Будимскоме дозначена је дотацција. — На поднесене рачуне епископске гимназије Новосадеке од 1889—1896. ради суперревизије одлучено је, обзиром на то, што су исти рачуни исказани само са билансом, дакле, укупним свотама односних прихода и расхода, да се те рачуни гимназијском патронату врате с тим, да их саставе по појединим случајевима а груписане по појединим гранама прихода и расхода, а уједно је исти патронат позван, да на примедбе овога одбора у погледу рачуна од 1885—88. поднесе разјасњење. — Одобрено је устројење електричног осветљења у епископској резиденцији Вршачкој. — Решено је 38 точних предмета, од којих и уток Ј. С. суспендованог председника црквене општине у Мохачу. У овој ствари Саборски Одбор уваживши уток у једном делу, измену је одлуку епархијског административног одбора Будимског, како у погледу свргнућа председникова, и одузимања његова бирачког права, тако и у погледу досуђене отштете од 437 фор., а остали део нападнуге одлуке остао је нетакнут. — У точној ствари Т. пл. М. протојереја и пароха у Трињи, укинут је нападнути део архид. админ. одбора, те је исти позван, да донесе ново мотивисано решење и у свом делокругу даље поступи. — Уток Глише Стојковића из Угриноваца у погледу свргавања са председништва одбијен је, а нападнуго решење потврђено. — Исто тако одбијени су утоци Александра Радовановића из Карловаца у погледу трошкова за вођење истраге у Путинцима; уток црквене општине у Руми, у погледу одређења станарине тамошњем пароку Марку Шаули; уток Спиридона Илића, игумана и настојатеља манастира Раковца, у погледу накнаде истражних трошкова приликом прегледања неовлаштено исеченог једног дела манастирске шуме; — уток Шандора Пакашког из Сегедина у погледу избора Софре Рамадановића за црквеног одборника; уток црквене општине Ст. Паланачке у погледу репонованог татора Саве Шијачковог; уток Др. Р. Гранића у погледу одобреног скупштинског рада у Вел. Книнди; уток Димитрија Продановића ст. из Арада

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

у предмету награде за руковање Текелијаном закла-дом; уток црквене општине у Тиса Сент Миклушу у предмету установљења плаћевног разреда тамошње парохије, — те су у овим предметима сва нападнута решења, делом у целости потврђена, делом иста-кнута. — У осталим уточним предметима су напад-нуте одлуке делом укинуте односно измењене, де-лом пак враћени су списи на допуну. — Зајмова је издано 180 хиљада фор., но многи су зајмотражиоци са њиховим молбама одбијени, особито из оних пре-дела, где земље немају своју прометну вредност и ако је катастралним поседовним листом и општин-ском сведоџбом према кључу чистотога прихода и по-реза сигурност хипотеке била исказана.

(Школски Савет) у седници својој од 13. (25.) марта т. г. држаној, решио је и ове предмете: — Узет је на знање високи допис преузв. министра богочасти и јавне наставе, да ће се приликом хи-гијенског и демографског конгреса у Мадриду, од 10—17 априла о. г. држати изложба. — Узет је на знање и високи допис истога министра у по-гледу остварења закона о учитељским доплатцима. — Услед наредбе истога министра у погледу све-чаности у спомен државних закона од 1848 г. из-дато је сходно упутство управама виших девојачких и учитељских школа, као и епархијским школским одборима у ужој Угарској, да у својој делокругу одреде дан светковања, и то у колико је могуће за 11 април, (п. н. к.) или у који други дан у ме-сецу априлу. — Узет је на знање допис истога ми-нистра, да ће се васпитни завод за васпитање домо-бранаца у 1899 г. отворити тако, да ће се из 4 разреда средњих школа у кадетске домобранске школе, а из 8 разреда у домобранску Лудовицеумску школу питомци примати, а уједно да ће се и стечај на бесплатна и платежна места у тим заводима отво-рити. — Издани су декрети Душану Ђурићу за Осек, Душану Ридојчићу за Дуна-Сечуј, Даринки Сремчевићевој за Сентомаш, Даринки Калићевој за Нови Сад, Љубици Ђисаловићевој и Стефанији Ши-мићки за Турију и Ђорђу Терзину за Велику Ки-кинду. — Епархијски Школски Одбор Темишварски саопштио је Школском Савету непосредно достав-љени му допис кр. уг. министра богочасти и јавне наставе, у којем се истом одбору налаже да учини сходно расположење, како би се учитељске плате у Ђиру, Товладији и Шурјану допуниле на 300 фор., евентуално да се поднесу молбе ради државне при-помоћи, а пошто је уједно исти министар изјавио и то, да не може чекати даље, да се та ствар отеже, то је исти епарх. Школски Одбор умолио, да се

припомоћ из овоподручних фондова за те школе стави у тежај. Услед тога је решено, да истој молби не може задоста учинити, пошто нема расположивих средстава, а уједно је упутио ту ствар на епар-хијеку скупштину Темишварску, да се припомоћ евентуално из епархијскога фонда подмири. На под-несену пријаву повоизабранога и конституијисанога епархијскога школскога одбора Бачкога о свом из-бору и саставу, Школски Савет је после дужега расправљања са свима против једнога гласа изрекао своје мишљење, да је новоизабрани епархијски школ-ски одбор Бачки протузаконито састављен, пошто је у њему више од два учитеља, а треба да има само два учитеља, јер Школски Савет и наставнике виших девојачких школа сматра за учитеље, те је према томе упутио пријаву закључио издати Сабор-ском Одбору на надлежно поступање. — Епархиј-ски Школски Одбор Темишварски подноси пред-ставку неколицине Срба-назарена у Мокрину у којој се обраћају на наше автономне власти, да се ове заузму, да њихова — назаренска — деца у кому-налној школи тамошњој не морају учити римокато-личку науку вере, а уједно пристају на то, да се иста деца уче прекрстити, да уче молитве, да иду у православну цркву, да се упознавају са српским народним обичајима, само да им се не говори за сада ништа о св. тајнама: крштењу и причешћу. Пошто се ова представка са својом молбом противи по-стојећој наредби, наставном плану и учењу св. цркве — одбијена је, а првим својим делом уступ-љена на надлежно уредовање. — Прочитани су изве-штаји епархијског Школског Одбора Будимског и Пакрачког о својој раду и о школама у години 1896.—7. и узети су на повољно знање. — За-менику епарх. школског референта Ј. П., који је у место извештаја о школама у подручном му школском округу, поднео Школском Савету при-купљени материјал за састав извештаја, враћен је исти материјал путем надлежнога му епарх. Школ-ског Одбора натраг са налогом, да до 1. маја за-хтевани извештај неизоставно сачини и прописаним путем Школском Савету поднесе. — Састављена од заменика главнога школскога референта правила за полагање практичнога испита о учитељској способ-ности на препарандијама у Пакрацу и Горњем Кар-ловцу, издана су наставничким зборовима дотичних завода на мњење. — Упућен је заменик главнога школскога референта, да састави нове обрасце за поднашање извештаја о школама. — Уважен је при-зив дра Младена Панића против решења епархијског Школскога Одбора Темишварскога, којим је решењем

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBL.BS

www.призивач без истраге — на просту пријаву једног човека — лишен части председника местнога школскога одбора у В. Бечкерекy.

(Митрополитски Црквени Савет) држао је 16. и 17. (28. и 29.) марта о. г. своје седнице, под председништвом Његове Светост, патријарха српског, преузв. господина *Георгија Браковића*. Присутвовали су чланови: Високопреосвештена господа епископи *Мирон* и *Михаило*, вреч. г.г. протојереји *Јован Вучковић* и *Василије Константиновић*, г.г. Др. Ст. Павловић и *Лазар Обреновић*.

(Стечајни испит.) У претпрошли петак је одржан у Новом Саду парохијски стечајни испит пред испитним поверенством, коме је председавао г. прота *Јован Борота*. Испит су полагали: *Ђорђе Велић*, администратор при св. алмашкој цркви у Нов. Саду, *Милутин Григоријевић*, лични парохијски капелан у Бегечу, *Стеван Тежерица*, администратор парохије у Локу, и *Миливој Сивачки*, ђакон у Сентомашу. Сви кандидати су положили овај испит с добрим успехом.

(Прелаз у св. Православље). Јављају нам из Манђелоса (Срем), да је римокатоликиња *Паулина Хелкерт* прешла у св. Православље. Обред прелаза извршио је тамошњи администратор парохије јереј *Жарко Трифуновић*.

(Универзитет краља Александра I.) „Београдске Новине“ доносе ову вест у свом 74. броју: „Јуче је била значајна седница професора Велике Школе. На предлог професора *Милана А. Андоновића* савет професора Велике Школе једногласно је закључио, да се умоли Његово Величанство, да се наша Велика Школа, још ове скупштинске сесије прогласи универзитетом. Веома је важно по наш национални углед да универзитет српскога Краља послужи као научни центар. Похвалан је и том приликом учињени предлог, да г.г. професори траже за сада само средства за научне радове и збирке у већој мери, те да им се олакша мисија, коју као пијонери просвете имају да врше, остављајући питања о побољшању плата недодирнута и са свим на вољу влади Његова Величанства Краља Александра I.“

(Освећење српске читаонице у Карловци) извршио је у прошлу недељу администратор парохије код саборне цркве јереј г. *Стеван Јовић*. Председник Читаонице г. *Св. А. Јанковић* држао је сходан говор.

(† *Игуман Јосиф Јорговић*) настојатељ најпре манастира Војловице, а у последње време манастира Златице, преминуо је 14. (26.) марта о. г. након кратког но тешког боловања у 68. години својој. Покојник је после положеног испита зрелости свр-

шио богословију у Вршачкој тада богословији. Није одмах ступио у чин, већ је био општински бележник. Био је послаником на нашим саборима 1879. и 1890. године. Као посланик изабран је био у поверенство за деобу између Срба и Романа. У епархијској управи суделовао је као члан конзисторије и епархијске скупштине. У монаштво је ступио за време блаженопок. епископа *Нектарија*. Био је врло добра срца и дарежљиве руке. Лахка му земља и вјечна паматъ!

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С. О. 2854. превз. ех 1898.

30 1—3

С Т Е Ч А Ј.

У писарници саборскога одбора упражњено је и попуниће се за сад привремено (а касније евентуално и стално) једно писарско место са системизованом платом од годишњих 600 фор. и станарином од год. 100 фор. авр.

Срби православне вере, који желе получити то место, нека поднесу потписаном своје сходно (односно сведоџбама о вери, сврш. наукама и здрављу) инструјисане и својеручно написане молбенице најдаље до 12. (24.) априла 1898. год.

Наглашава се, да се захтева не само са свим читак, него и леп рукопис; уз то, да је дотично лице потпуно способно, да препишује српске, мађарске и немачке саставе; услед тога се има уз молбеницу приказати увида и оцене ради и по десет реди рукописа на сваком од горњих језика и то једно лагано, а друго брзо писано (шест комада.)

У Карловцима 18. (30.) марта 1898.

Георгије

Патријарх.

Ad E. 184. I. 40. ex 1898.

29 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На место снет. парох. помоћника са платом П. разреда у *Баваништу*.

Молитељи нека поднесу ваљано снабдевене молбе путем својих претпостављених власти до 8. (20.) априла о. г.

Епарх. конзисторија вршачка

Ad бр. К. 167/82 ex 1898.

24 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На парохију VI. разреда у *Моровићу* Рок пријаве путем надлежних протопрезвитерских звања до укључиво 1. (13.) априла 1898.

Из седнице Архиепископске конзисторије, држане у Карловцима 26. фебруара 1898.

Архиепископска Конзисторија.

Бр. 21 ex 1898

28 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Услед отписа високог кр. домобранског мистарства бр. 14634/IV 1898. из добр. војничке и грађанске закладе Јована и Терезије Остоић рођ. Зозук на получење једног закладног стипендикског места почетком идуће 1898/9 школске године, у војничкој академији Бечког Новог Места, у бечкој техничкој академији (bécsi műszaki) или у речкој мрнарској академији (Fiumei haditengerészeti) овим се расписује стечај.

Проситељи дужни су у молбеници означити у коју од наведених војничких академија мисле ступити за редовног слушаоца. Да ли јошт коју стипендију уживају. Од стране дотичне власти истављеном сведоцбом имају засведочити: да ли су им родитељи грађани Аустро Угарске монархије, сведоцбу сталног пребивања, и којој општини припада (községi illetőség).

Правилном прописане године и то за оне који мисле у I. разред војничке академије, да су 17 година навршили, а 20 нису прешли, а који желе у I разред речке мрнарске академије ступити да су 14 година навршили а 16 нису прешли, своје године дужни су засведочити са крштеним писмом и са породичним изказом од свога пароха у коме и број чланова породице треба да је означен.

Стање здравља и развитак тела засведочити се има сведоцбом истављеном од ц. и кр. активног војничког или домобранског лечника, у којој сведоци има се и то доказати, да ли су накаламљене богиње, даље, да ли је вид добар, а висина тела и ширина прсију са бројевима треба тачно да је означена.

Који желе ступити у I. разред војничке академије дужни су прикључити сведоцбу да су свршили више реалне или гимназијалне школе, или да ове године свршавају, а који пак мисле у I. разред речке мрнарске академије ступити дужни су засведочити да су дољне разреде реалке или академије свршили.

Родитељи или старатељи дужни су себе обвезати, да ће годишње у име школарине 14 фор. а у име осталих школских потреба 6 ф. почетком школске године плаћати, тако исто и да ће путни трошак они сносити.

Проситељи мораће пријемни испит положити, и од успеха испита зависиће да ли се примају за питомца.

У смислу основног писма војничке закладе стипендију ову, која годишње 800 фор. износи, поред прописаних захтева могу искати и получити само Срби православне вероисповести, а првенство имају у првом реду Суботички сродници са завештатељима, у другом реду сродници ван Суботице, у трећем реду Суботички

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

синови а напослетку Срби православне вероисповести ма из ког краја Аустро-Угарске монархије. Сродство са завештатељима треба са правоваљавом сведоцбом засведочити.

Који желе ово стипендикско место получити нека своје са наведеним сведоцбама добро снабдевене молбенице најдуже до 15. (27.) Априла текуће 1898 године потписаноме у Суботицу послати не пропуште.

У Суботици 1. (13.) Марта 1898.

Стеван Манојловић

управитељ добр. Остоићеве закладе.

Ad бр. К. 92/81 ex 1898.

23 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На парохију II. разреда у *Белом Брду*. Рок пријаве путем надлежних протопрезвитератских звања до укључиво 1. (13.) априла 1898.

Из седнице Архидијецезалне конзисторије, држане у *Карловцима* 26. фебруара 1898.

Архидијецезална Конзисторија.

Ad бр. К. 166/83 ex 1898.

25 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На парохију VI разреда у *Острову*. Прописно биљеване и инструиране молбенице имају се надлежним путем до укључиво 1. (13.) априла о. г. овамо поднети.

Из седнице Архидијецезалне конзисторије у *Карловцима* 26. фебруара 1898.

Архидијецезална Конзисторија.

С Т Е Ч А Ј.

22 3—3

Ступањем у мировинско стање овдашњег учитеља Јоана Андрића, расписује се стечај на упражњено место на местној српској народној основној вероисповедној школи, са следећом платом.

За редовну школу 300 фор. за пофторну школу 40 фор. за пероводство 12 фор. Приход од Баракаде која се на учитељевој земљи налази и коју има дотични учитељ понављати износи 50 фор. Камата од 253 фор. 69 нов. износи годишње 12 фор. 64 нов. Ораће земље 3725□ на коју учитељ порез плаћа, стан са пространим вртом од 960□, 4 хвата тврдих дрва за учитеља, 3 хвата за школу. Од малог погребца 20 нов. од великог 40 нов. од парастоса 40 нов. за венчаницу 50 нов.

Дужности су све законом прописане у Школској уредби од 1872 године, осим тога дужан је учитељ и пероводеке дужности обављати. Рок стечају 4 недеље од првог уврштења у „Српском Сиону“.

Из седнице школског одбора држане у *Барава* Моноштору 4. (16.) марта 1898.

Константин Чарнојевић Андрија Милорад
перовођа. председник